

LÄRANDE OCH HÄLSA: Utgångspunkter, strategier och metoder för psykologers främjande och förebyggande arbete inom förskola och skola

Kurskod AKO494

Göteborg: 27–28 september, 25–26 oktober & 6–7 december 2021

Syfte och sammanfattning av kursen

Elevhälsans uppdrag är främst att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. *Vad innebär det och hur uppnår vi det i praktiken?*

I den här kursen får du verktyg både för att analysera behoven på en förskola eller skola, för att välja och kritiskt granska preventiva insatser samt för att forma din roll inom sådana insatser. Kursen tar avstamp i det välkända sambandet mellan lärande och hälsa. Metoder för att kartlägga och följa processen för hur risker kan minskas och skydd ökas bygger både på kunskap om systematiskt kvalitetsarbete och om barns och ungdomars utveckling.

Kursen har också ett särskilt fokus på psykologrollen i systematiskt främjande och förebyggande arbete och hur psykologrollen kan formas för att bättre fokusera på det främjande och förebyggande uppdraget.

Innehåll

Del 1: Utgångspunkter för främjande och förebyggande arbete

- Risk- och skyddsanalys. I det här momentet går vi igenom allmänna principer för risk- och
- skyddsfaktorer i barns och ungdomars utveckling och hur kunskap om risk-

och skyddsfaktorer kan sättas i system.

- Introduktion till preventionsforskning. En genomgång av forskningsmetoder inom preventionsforskning och sammanfattningar av framgångsfaktorer inom prevention samt metaanalyser av preventionsinsatser.

Del 2: Organisera för det främjande och förebyggande uppdraget

- Erfarenheter och organisatoriska faktorer i elevhälsa som vänt från ett åtgärdande fokus till ett främjande och förebyggande fokus.
- Systematiskt kvalitetsarbete. Momentet går igenom allmänna riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola.
- Roller och samarbeten i främjande och förebyggande arbete. Kursmomentet ger organisatoriska verktyg för en främjande och förebyggande organisation.

Del 3: Hälsa för lärande och lärande för hälsa

- Hälsa och lärande samvarierar och de kan påverka varandra. Insatser för att främja lärande respektive hälsa finns naturligt implementerat i en fungerande elevhälsa. Hur kan psykologiskt informerade insatser på

Specialistkurs för psykologer

KONTAKT

☎ 073-619 83 66

✉ info@wisemind.se

området lärande utvecklas och hur kan de förhålla sig till evidensbaserad praktik?

- För att främja lärande kan psykologer arbeta med att stärka kopplingen mellan elevhälsa och klassrum, att skraddarsy interventioner för elever med särskilda behov, att undervisa personal och sprida klassrumshanteringsstrategier som har forskningsstöd. Detta kan främja barnens hälsa om fler klarar målen och förväntar sig att lyckas.
- För att främja hälsa kan psykologer arbeta med att implementera promotiva eller preventiva program eller skraddarsy aktiviteter och utbildningar för skolans behov. Det kan handla om förbättrade relationer mellan lärare och elever, eller om social och emotionell träning. På sikt kan förbättrad hälsa och gynna lärandet på skolan.

Lärandemål

Kunskap och förståelse

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha:

- Fördjupad förståelse för risk- och skyddsfaktorer i barn och ungdomars skolgång.
- Fördjupad förståelse för organisatoriska förutsättningar för främjande och förebyggande arbete i skolan.
- Fördjupad förståelse för sin roll i främjande och förebyggande arbete.
- Fördjupad förståelse för två eller flera modeller för främjande och förebyggande arbete som kan implementeras i förskola eller skola.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha:

- Fördjupad förmåga att designa främjande eller förebyggande system på förskole- eller skolnivå.
- Fördjupade färdigheter i att tillämpa en systematisk kvalitetsprocess i samarbete med andra professioner inom förskole- eller elevhälsa.
- Fördjupad förmåga att formulera arbetsuppgifter som kan höra till psykologrollen i främjande och förebyggande arbete i förskola- eller skola.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen kunna:
- Beskriva ett eller flera promotions- eller preventionsprogram för hälsa eller lärande och deras teoretiska bas samt forskningsstöd och spridning.
- Jämföra, beskriva och kritiskt granska promotions- och preventionsprogram med utgångspunkt i aktuell forskning och tidigare implementering.
- Utvärdera och utförligt redovisa promotions- och preventionsinsatser med utgångspunkt i en evidensbaserad praktik.
- Identifiera kliniskt-praktiska problemställningar i psykologens arbete inom skola och förskola.
- Identifiera relevanta etiska problemställningar i samband med val av, genomförande av och prioriteringar av psykologens insatser inom skola och förskola.

Specialistkurs för psykologer

KONTAKT

☎ 073-619 83 66

✉ info@wisemind.se

Kursens omfattning och upplägg

Kursen omfattar 6 heldagar uppdelade på tre tillfällen om vardera 2 heldagar inklusive examinerande moment. Totalt ingår 35 lärarledda lektionstimmar för undervisning och 8 lektionstimmar för muntlig examination.

Examination

Obligatorisk närvaro vid minst 80% av kursdagarna. Viss frånvaro kan kompletteras genom skriftlig uppgift. Examinationen består av tre skriftliga arbeten, ett muntligt redovisat grupparbete samt deltagande i seminarium. De olika examensuppgifterna relaterar till den verksamhet psykologen är verksam i. Utbildningen kommer att bedömas med betygen godkänd/icke godkänd.

Utvärdering

Kursen utvärderas muntligt i grupp och skriftligt anonymt via Psykologförbundets utvärderingsformulär för specialistkurser.

Behörighet

Behöriga att söka kursen är legitimerade psykologer.

Kursledare: Michael Horvath Dahlman

Leg. psykolog, verksam som skol- och förskolepsykolog. Arbetade tidigare med utvecklingspsykologisk forskning om generell utveckling i åldrarna 10-18 år vid Örebro universitet och föreläser fortsatt där regelbundet om skolpsykologi och utredningsmetodik. Michael är också utbildare inom ICDP: Vägledande samspel. Har bred kunskap inom och ett stort engagemang för hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot barn och ungdomar.

Examinator (och deltagande kurslärare): Therése Skoog

Fil. doktor, docent i psykologi. Forskar främst om ungdomars utveckling och anpassning samt förebyggande och främjande insatser för ungdomar och äldre. Har arbetat med undervisning inom universitetet sedan 2002, är en uppskattad lärare som exempelvis vunnit pris för sin goda pedagogiska förmåga gällande undervisning på universitetets avancerade nivå. Deltar i flera redaktionsstyrelser för internationella, vetenskapliga tidskrifter i utvecklingspsykologi, har arbetat som expert inom SBU:s projekt gällande insatser för ungdomar som begått kriminella handlingar och deltar för närvarande i Västra Götalandsregionen samverkansprojekt om att främja barns psykiska hälsa.

Övriga deltagande kurslärare: Elin Hoff Brattberg

Leg. psykolog med bakgrund som psykolog i skola och förskola men arbetar numera vid psykologiska institutionen samt på pedagogiska institutionen och rektorsutbildningen på Göteborgs universitet. Undervisar inom arbets- och organisationspsykologi, bland annat med handledning, konsultation och coaching samt på pedagogen bl.a. om att leda elevhälsa och tvärprofessionellt arbete. Deltar i rektorsrådet som är rådgivande för rektorsprogrammet, fortbildning för rektorer och samverkan inom skolan. Arbetar också privat som organisationskonsult och är grundare till Elevhälsobyrå. Elins främsta intresseområde inom skola är skolledarskap, elevhälsoutveckling, hälsofrämjande skolutveckling och psykologens roll i skolan.

Specialistkurs för psykologer

KONTAKT

☎ 073-619 83 66

✉ info@wisemind.se

Per Idström

Startade sin yrkesbana som psykolog inom skolan och kom i sitt arbete allt mer att fokusera på implementering av systematiskt kvalitetsarbete. Har erfarenhet av att arbeta som kvalitetsutvecklare samt chef inom olika delar av kommuners verksamhet för barn och omsorg. Arbetar idag som enhetschef inom Öckerö kommun samt med uppdrag inom ledarskapsstöd och organisation. För att behålla kompetensen inom klinisk verksamhet som psykolog arbetar han även viss del av sin tid i privat verksamhet.

Malin Valsö:

Leg. psykolog med flerårig erfarenhet från arbete inom skolan där hon bland annat varit kvalitetsutvecklare på huvudmannanivå samt samordnande skolpsykolog. Leg. psykolog och en av två författare till boken: *Fysisk lärmiljö: optimerade för trygghet, arbetsro och lärande* samt flera böcker kring att bemöta barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Driver Elevhälsokonsulterna och arbetar där med att utveckla skolorganisationer och lärmiljöer. Stort engagemang kring hur lärandet kan främjas inom skolan med hjälp av psykologisk kunskap.

Plats:

Centrala Göteborg

Pris:

19 000 kr exkl. moms. Lunch, för- och eftermiddagsfika ingår.

Ytterligare information och anmälan:

info@wisemind.se Mobil: 073-619 83 66

Anmäl Dig genom att fylla i anmälningsformuläret på

<https://www.wisemind.se> – Kursanmälan

Sista anmälningsdag 20 september 2021.

Evidensbaserad psykologisk praktik genomsyrar kursens innehåll

Evidensbaserad psykologisk praktik (EBPP) bygger på forskning, klientens egenskaper och på psykologens expertis. Den här kursen knyter an till alla de tre delar som ligger till grund för EBPP. Kursen handlar om främjande (promotion) och förebyggande (prevention) arbete och tar avstamp i Kungliga Vetenskapsakademins slutsats att hälsa och lärande samvarierar och kan påverka varandra över tid (Eriksson, R. m.fl. 2010). Kursens perspektiv på promotion och prevention är på metanivå, det vill säga snarare än att lära ut ett visst preventionsprogram så jämför vi olika program med utgångspunkt i forskning. Nation med flera (2003) beskrev till exempel i en review av reviewer, omfattande mer än totalt 400 studier, vilka egenskaper som kännetecknar framgångsrika preventionsprogram för barn och unga. För att beskriva långtidseffekter av prevention så tittar vi på metaanalyser av longitudinella studier, till exempel Nelson, Westhues & MacLeod (2003).

Vad gäller klienter på preventions- och promotionsområdet så kan de beskrivas på två nivåer. Den breda nivån är skolan eller kommunen som klient. Vi kommer på kursen, med utgångspunkt i risk- och skyddsfaktorer, att träna deltagarna i att analysera sin skola, förskola eller kommuns unika behov. Att skolor har olika utgångspunkter som skyddande miljöer visar sig i flera studier, bland annat i den vetenskapliga artikeln av Stattin, Korol & Svensson (2019). Den andra nivån är befolkningen på skolan, där barnen/eleverna är mottagare för preventiva insatser. De kan också reagera olika på universella preventiva insatser som implementeras i skolor (exempelvis i Sandell & Kimber, 2013). Fokus på matchning mellan klient och intervention med hänsyn till klientens unika sammansättning, risker och skydd ligger enligt vår bedömning i linje med EBPP.

I examinationsmoment ingår, förutom skriftliga uppgifter, både lärarledda rollspelsövningar och redovisningar av praktiskt arbete på det egna fältet, utifrån den kommun där kursdeltagaren verkar.

Obligatorisk kurslitteratur

Berggren, L., Lindberg, L., Glatz, T. & Skoog, T. (2020). A first examination of the role of The International Child Development Programme in School Achievement. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Eriksson, R. med flera (2010). *Skola, lärande och psykisk hälsa*. Uttalande av Kungliga Vetenskapsakademiens oberoende panel. https://s3.eu-de.cloud-object-storage.appdomain.cloud/kva-image-pdf/2017/03/uttalande2_halsa_sve_2010.pdf

Ferrer-Wreder, L., Stattin, H. Lorente, C. C., Tubman, J. G. & Adamson, L. (2003). *Successful Prevention and Youth Development Programs. Across Borders*. Kluwer Academic/Plenum Publishers. Urval på ca 200 sidor.

Hall, E., Hayyoun, D., Hylander, I. & Vikström, S. (2020). *Elevhälsa i praktiken: Hur gör vi?*. Liber. Urval på ca 100 sidor.

Specialistkurs för psykologer

KONTAKT

☎ 073-619 83 66

✉ info@wisemind.se

- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2006). *Student-Teacher Relationships*. In G. G. Bear & K. M. Minke (Eds.), *Children's needs III: Development, prevention, and intervention*. National Association of School Psychologists. 12 sidor.
- Hylander, I. & Guvå, G. (2017). *Elevhälsa som Främjar Lärande*. Studentlitteratur. Urval på ca 100 sidor.
- Korpeshoek, H., Harms, T. & deBoer, H. (2016). A Meta-Analysis of the Effects of Classroom Management Strategies and Classroom Management Programs on Students Academic, Behavioral, Emotional and Motivational Outcomes. *Review of Educational Research*.
- Lebeer, J., Birta-Szekely, N., Demeter, K., Bohacs, K., Candeias, A. A., Sonnesyn, G., Partanen, P. & Dawson, L. (2012). Re-Assessing the Current Practice of Children with Special Education Needs in Europe. *School Psychology International*, vol. 33. 23 sidor.
- Nation, M. med flera. (2003). What Works in Prevention. Principles of Effective Prevention Programs. *American Psychologist*, vol. 58.
- Nelson, G. Westhues, A. & MacLeod, J. A. (2003). Meta-Analysis on Longitudinal Research on Preschool Prevention Programs for Children. *Prevention & Treatment*, vol. 6.
- Partanen, P., Jansson, B., Lisspers, J. & Sundin, Ö. (2015). Metacognitive Strategy Training Adds to the Effects of Working Memory Training in Children with Special Education Needs. *International Journal of Psychological Studies*, vol. 7. 10 sidor.
- Sandell, R. & Kimber, B. (2013). Heterogeneity in Responses to a Universal Prevention Program. *Journal of Primary Prevention*, vol. 34.
- Skolverket. (2020) Systematiskt Kvalitetsarbete. Hemsidesinformation:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/systematiskt-kvalitetsarbete/systematiskt-kvalitetsarbete-i-skola-och-forskola>
- Stattin, H., Svensson, Y. & Korol, L. (2019). Schools Can Be Supporting Environments in Disadvantaged Neighborhoods. *International Journal of Behavioral Development*, vol 43 (5).
- Taylor, R. D., Oberle, E. Durlak, J. A. & Weissberg, R. P. (2017). Promoting Positive Youth Development Through School-Based Social and Emotional Learning Interventions: A Meta-Analysis of Follof-Up Effects. *Child Development*, Vol. 88 (4).

Angiven kurslitteratur omfattar ca 570 sidor. Tillkommer ca 250 sidor valda artiklar utifrån repsektive föreläsare och kursdeltagares egna önskningsar. Sammantaget därmed ca 820 sidor obligatorisk kurslitteratur.